

Legyek a te napraforgód : Feléd forduljak mindig s a te kegyelem-sugaraidat igyam szomjasan s mohón a lelkembe s a te kegyelem-sugaraidnak piros és arany záporában fürdessem arcomat !

Legyek a te aranyesőd s hódolatomnak, szeretetemnek és lelkesedésemnek csillogó aranyát esőzzem Rád !

Legyek a te vadrózsád s Te szelidítsd meg vadságomat !

Legyek a te pünkösdi rózsád s Te légy az én tüzes és mámoros Pünkösdom !

Legyek a te tavi rózsád s Te légy az én kristályos tavam !

Legyek a te gyöngyvirágod s Te légy az én árnyas és hűs és illatos és titokzatos májusi erdőm !

Legyek a te harangvirágod s piros szívem : piros harangom Neked kongasson Ave Máriát szakadatlanul !

Legyek a te orgonavirágod s legszebb preludiumaimat s fugettáimat Neked orgonáljam szüntelenül !

Legyek a te búzavirágod s a te aranyló búzatengeredben ringasson álomra az alkonyati szellő !

Legyek a te kacagó muskátlid s a te ablakaidból kacagjak a nagy országút fáradt vándoraira shivogassam őket a te édes hajlékodból

Legyek a te futókád : Hozzád fussak minden bánatomban !

Legyek a te repkényed : repessen szívem az örömtől neved hallatára s repüljek, szaladjak Feléd, kapaszkodjak Beléd s Tőled soha el ne szakadjak !

Legyek a te havasi gyopárod s Te légy az én sziklabércem !

Legyek a te hóvirágod : hófehér palástoddal takarj és védj engem a Tél rettentő hidegétől s a fásultság dermesztő derétől !

Legyek a te tavaszi kankalinod s Te légy az én napsugaras, madárdalos tavaszom !

Legyek a te gyermekláncfüved s köss belőlem láncot a Gyermekek Jézus pici kacsóira !

Legyek a te fürtös gyöngyikéd s koszorúzd meg velem Jézuska fürtös kis fejcskéjét !

Legyek a te pásztortáskád s az isteni Pásztor vegyen vállára !

(Részlet P. Gyéressy Ágoston «Hallgasd meg zengő énekünk, Madonna» című könyvéből.)

Magyarok Nagyasszonyához

*Hozzád jövünk, búcsút járunk,
Óhajunkat átplántáljuk,
Sirva-kérve térden állunk
Boldogságos Asszony!*

*Agyonsujtva Eléd állunk
Szent Istvánnak unokái,
Áhitattal Téged áldunk
Boldogságos Asszony!*

*Te vagy régi Bástyánk, Anyánk,
Feléd szállt fel mindig imánk,
Ne feledd el soha hazánk
Boldogságos Asszony!*

Albrecht Adél.

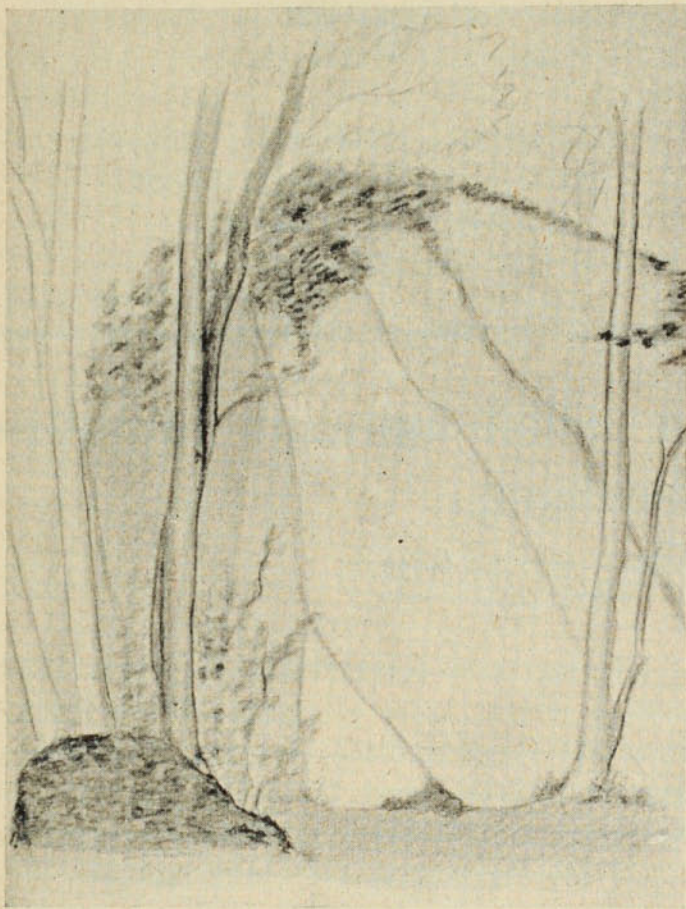
A pilisi hármás remete-barlang

Irta: Sashegyi Sándor,
pomázi csatások vezetője

El szeretném kíséreni Kedves Olvasóimat arra a helyre, ahol a Remete Szent Pálról nevezett Pálosrendnek története kezdődött, arra a helyre, ahol B. Özséb, esztergomi kanonok remete-életét kezdte : a Szántóhoz közel eső «hármás remete-barlanghoz», oda, hol az ég csodás kékjével ölelkezik össze a pilisi hegyek erdőkoszorúza sátra, oda, hol még mindig ott van az ősi pálosok lelke s igaz öröksége.

A pomázi határban járunk. Mögöttünk a Kiskovácsi-puszta, előttünk pedig a Holdvilág-árok patakja, melynek jobbpartján, erdei úton kapaszkodunk fel a hegy oldalába. Az erdő széléhez értünk. Több kocsit meg az erdő fái alatt nyugatnak-északnak, de mi egy erdei csapáson igyekszünk befelé a csendes erdőnek mélyére, mindig a Holdvilág-árok szélén. Minél magasabban visz az útunk felfelé, annál mélyebbé lesz a Holdvilág-árok, melynek fenekén a napsugárban csillogó Szalabasinai forrás kristálytisza vize rohan le a völgybe, a leszakadt sziklatömbök

között. Útunk egy lapos, bokros, meglehetősen elhanyagolt területhez ér s innen már csak kis ösvények vezetnek tovább. Lent a mélyben egy vízesés zavarja az erdők áhítatos csendjét, előttünk pedig kőszálasok rebbennek fel ijedten s ott kóvályognak felettünk. Az erdő lombos fáinak között hatalmas fehér sziklafalak tűnnek elő s az előttünk elterülő síkon nagy rendetlenségben kövek, sziklák hevernek s úgy tűnik fel ez a

A hármás barlang betemetett bejárata.

terület, mintha itt évszázadok előtt valamit elpusztítottak volna.

A meredek sziklafalak oldalában kaptárfülkékhöz hasonló üregekre akadunk, szegélyükön a keret is jól kivehető; ezekben a fülkékben kegytárgyak lehetnek elhelyezve, szegélyükön az üveg kerete látható.

A hatalmas sziklafalaknak sarkában mély gödör tátong (kiásattam 1927-ben), melyen leereszkedve, egy emberi kezek által készített földalatti helyiségnek a bejáratához érünk. Kézi villanylámpánk fényénél ereszkedünk le a lépcsőzettel ellátott földalatti aknába, mely egy folyosóba torkol s ezen a

folyosón áthaladva (kiásattam 1928-ban), egy nagyobb helyiségbe érünk, melynek megmunkált falait vandál módon fejtették le az elmúlt századok kincskeresői. A földdel, kővel eléggé betemetett helyiségben csak guggolva bírunk előrehaladni, míg egy tágasabb helyiségbe érünk, melynek mennyezetén kürtőszerű akna emelkedik fel a sziklafalban. Az akna kijárata a külső nagy sziklafalak fölött egy terrasra nyílik, melyet megközelíteni csak igen körülményesen lehet és csakis kötelek segítségével ereszkedünk mi is le oda. E terrasról meredek út vezet fel egy másik terrasra, mely hatalmas sziklafalakkal van körülvéve. Erről a felső terrasról csodás panoráma terül elénk, délen, lent, mélyen a völgyben az Oszoly-hegy tövében, a Dera-patak völgye tárul elénk a Prohászka-árvaház épületeivel. Köröskörül mindenütt erdő s keleten, a Csikóvár emelkedik ki az erdők rengetegéből, uralkodva az egész környéken.

A nagy sziklafalak előtti térségről egy erdei csapáson ereszkedünk le a Holdvilág-árokra fenekére, hol ezüst fodrot ver a lezuhanó erdei pataknak vize. Itt a vízesés környékén újra két földalatti helyiségre bukkanunk, de volt egy harmadik hasonló földalatti helyiség is, de ezt a leszakadt part pusztította el a környék népeinek tudomása szerint. Ez volna tehát a híres «hármás barlang», hol a magyar Pálosrend első három Provinciális Perjele: B. Özséb, B. Benedek és B. István kezdték szerzetesi életüket.

Tűnődve állunk meg a «hármás barlang» előtt; vajjon milyen célból vésték-faragták bele a hegynek sziklagyomrába ezeket a helyiségeket, melyek nem természet által alkotottak, hanem emberi kéz munkái és kik voltak azok, akik ezt a hatalmas munkát elvégezték? Nem valószínű, hogy a pálos remeték, mert ezek a helyek sokkal korábbi keletűeknek látszanak.

A tatárjárás ideje alatt a környéknek mentsvárai nem lévén, a nép egyetlen menedékhelye a pilisi erdők rengetege volt. Kevés Pilisben a barlang s így kevesen találhattak itt biztos menedéket. Pilisszentkereszt, B. Özséb későbbi rezidenciája, ez időben még nem létezett, csak a pilisi ciszterciák mo-

nostora, a pilisi apátság állott. Csobánka (Boron) jelentéktelen hely volt, inkább majorház. Pomáz távol esett. S így csakis a pilisi apátság birtokán levő Szántó falu jöhetett számításba, mert ezt a pilisi apátság a tatárdúlás után újra benépesítette.

Ez a magyarázata annak, hogy miért említették B. Özséb első kolostorát Szántóhoz közel esőnek, bár a mai viszonyok szerint elég távol volt tőle.

Tizennégy éve, hogy Pilis történetével, romterületeivel, barlangjaival és lelőhelyeivel foglalkozom, de a magyar Pálosrend iránt való rajongó szeretetem elfeledtetett velem minden munkát, időt, fáradságot. Szakszerű vizsgálatok igazolták munkálkodásom helyességét s bizonyítják a közelében levő Szent Keresztről elnevezett (nem a mai Pilisszentkeresztről van itt szó) pálos kolostor romjai, hol Szent Özséb földi maradványait helyezték 1270-ben örök nyugalomra. De erről a kolostorról majd legközelebb.

A világ titka

Otto Karrer

Nekünk, halandó embereknek, egy közös tulajdonunk van: a nyomorúság. Ó, bár ne légyen egyúttal erkölcsi nyomorúság is! Vegyük csak a fájdalmat, a gyönyör ellentétét és nézzük a nyugtalanságot, a nyugalom ellentétét! Az egyes ember közösségben él. Ámde nincs-e az emberiség éppen közösség formájában szinte elárasztva minden elképzelhető súlyos nyavalyától, úgyhogy felsorolásukban szinte megbénulunk, míg mérlegelésük egyenesen lehetetlennek látszik. És vajjon az emberek közötti kapcsolatokat nem itatta-e át egytől-egyig mindama temérdek baj, melyeket Terentius a szeretet hajótörései között felsorol, nevezetesen: «a betegség, a gyanakvás, az ellenszenv, a háború és a háborút követő béke?»

Hiú a világ öröme! Az ember élénk várakozással reménykedik, hogy végre üt a boldogság órája és ha üt az óra, képtelen a boldogságot megtartani. És ha nagyritkán része van a nagy boldogságban — mindannyiszor

és mindenütt jóval nagyobb fájdalom szegélyezte útját. Emberi dolgoknak sorsa közös: minden, ami keletkezik és élni törekszik, annál gyorsabban zuhan vissza a semmibe, minél hirtelenebbül szökött a magasba. És az ember? Örvény úgy a jóban, mint a rosszban. A lélek eredete homályba van burkolva és a boldogság utáni sóvárgás végtelen! Mily roppant titok az ember! És az Isten? Ó ember, mennyit vagy képes Istenről mondani? Nekünk, idelent, az ő igazsága határtalan titok! Felfoghatatlan rejtély marad előttünk örökké, vajjon Istennek micsoda törvénye rendeli, hogy ime ez a derék ember koldusszegény, míg a másik, a gonosz, duskál a földi javakban; hogy az egyik, aki szemünkben alávaló gazember és — ítéletünk szerint — keservesen kellene vezekelnie, mégis boldogan él és tobzódik a földi javakban, míg az a másik, kinek kifogástalan jó viselkedése — szerintünk — biztosítéka annak, hogy a szerencse szegődjék a nyomába, ennek ellenére tövises utakon rója le életét? Látjuk, hogy ez az istentagadó pogány nagyszerű egészségnek örvend, míg az a jámbor, istenfélő jó ember betegségben és gyöngeségben sínylődik; hogy emberek, kik az egész emberiség szempontjából hasznosak, korai halál martalékai, viszont mások, kik emberi ítéletünk szerint inkább akár meg se születtek volna, feltűnő hosszú életnek örvendenek; vagy hogy az a szélhámos meg nem érdemelt nagy tiszteletet élvez, míg a makulátlan ember eltűnik az élet sötét süllyesztőjében és nem akad emberfia, aki szolgálatait megköszönné. Ó, Te nagy, egyetlen Isten, mily titokzatos vagy! Ki ott lakozol örök némaságban, szédítő magasságokban és megdönthetetlen törvények szerint ítélsz!

A mi életünk pedig — valóban nem egyéb, kísértéstől kísértésig lejátszódó tragédiánál és mi emberek — a te mindenséged parányi por-szemecskéi — roskadozunk halandóságunk nyomasztó súlya alatt, miként roskadozunk bűneink következményei alatt is!

Mennyi hiúság, mennyi balgaság, mily nagyfokú önámítás kell ahhoz, hogy a halandó ember, testben-lélekből szüntelen változást szenvedve, nyomorúságos életben sínylődve, vétkeinek súlya alatt görnyedezve,